

JAARVERSLAG 2015 EN JAARPLAN 2016

LEDEN REKENKAMER UTRECHT

- ◆ Peter van den Berg (voorzitter)
- ◆ Hans van den Broek
- ◆ Gerard Bukkems

STAF REKENKAMER UTRECHT

- ◆ Mario van den Berg (senior onderzoeker)
- ◆ Sylvia van Leeuwen (senior onderzoeker)
- ◆ Johan Snoei (onderzoeker)
- ◆ Gerth Molenaar (secretaris/hoofd staf)

Utrecht, 16 februari 2016

1 VOORWOORD

De Rekenkamer Utrecht is een onafhankelijk bestuursorgaan van de gemeente Utrecht, met een grondslag in de gemeentewet (artikel 81a). De rekenkamer onderzoekt de doelmatigheid, doeltreffendheid en rechtmatigheid van het door het gemeentebestuur gevoerde bestuur (gemeentewet, artikel 182).

Met onderzoek wil de rekenkamer inzicht verschaffen en bijdragen aan het verbeteren van het functioneren van de gemeente Utrecht. Zij beoogt met haar rapportages met aanbevelingen de gemeenteraad te ondersteunen in zijn kaderstellende en controlerende rol.

De rekenkamer is onafhankelijk in de keuze van onderwerpen, de onderzoeksaanpak en –timing, en de oordeelsvorming. Dat uitgangspunt houden wij hoog in het vaandel. Die onafhankelijkheid betekent niet dat wij ‘op afstand’ ons werk doen, integendeel. Voor een goede onderzoeksprogrammering is het van belang dat de rekenkamer goed contact heeft met de raad en betrokken is bij wat er in de gemeentelijke organisatie en in de stad gebeurt.

De personele samenstelling van de rekenkamer is het afgelopen jaar aan verandering onderhevig geweest. Per 1 januari 2015 is Peter van den Berg aangetreden als nieuwe voorzitter. Bij de staf is het vertrek van Floris Roijackers (secretaris) en Maaike van Elteren (senior-onderzoeker) vermeldenswaard. Joop van der Zee besloot na afloop van zijn detachering niet terug te keren naar de rekenkamer. Wij zijn hen zeer erkentelijk voor hun inzet en collegialiteit. Gerth Molenaar vervult sinds april 2015 de functie van secretaris. Met de overstap van Sylvia van Leeuwen van de Algemene Rekenkamer naar de Rekenkamer Utrecht per 1 september en de komst van Johan Snoei per 1 december is de staf van de rekenkamer thans weer volledig bemenst.

Leeswijzer

In hoofdstuk 2 wordt teruggeblikt op het onderzoek in 2015. In hoofdstuk 3 geven wij uitleg over lopende en voorgenomen onderzoeken in 2016. Tot slot geeft hoofdstuk 4 inzicht in de financiën van de Rekenkamer Utrecht.

Bijlage 1 van dit document bevat een lijst van publicaties uit de periode 2010-2015.

Bijlage 2 bevat een overzicht van personele inzet en mutaties personeelsbestand.

Voor meer informatie over de Rekenkamer Utrecht en al onze publicaties in de periode 1998-2015 verwijzen wij u graag naar onze website www.utrecht.nl/rekenkamer. Via de website (de ideeënbox) kunnen burgers ook suggesties doen voor onderzoek door de rekenkamer.

Peter van den Berg, voorzitter

Gerth Molenaar, secretaris

Hans van den Broek, lid

Gerard Bukkems, lid

2 TERUGBLIK OP 2015

2.1 INLEIDING

Deze terugblik op 2015 geldt als het jaarverslag van de Rekenkamer Utrecht. Tabel 1 geeft een overzicht van de publicaties in 2015.

Tabel 1 Publicaties in 2015

Rapport	Datum	§
Een paleis voor de muziek. Een onderzoek naar de bouw en exploitatie van Muziekpaleis Tivoli Vredenburg.	3 november 2015	2.2
Artikel	Datum	§
Nog geen garantie voor goede zorg. Onderzoek rekenkamer Utrecht. In: Jeugd en Co, voor professionals in de jeugdsector, jaargang 9, nr. 1.	Januari/februari 2015	2.4

Hieronder lichten wij het onderzoek Muziekpaleis toe (paragraaf 2.2). Naast het onderzoek hebben wij een advies uitgebracht over het ‘controlegat’ (paragraaf 2.3). In paragraaf 2.4 gaan wij in op de andere activiteiten die wij in 2015 hebben ondernomen.

2.2 BOUW EN EXPLOITATIE TIVOLIVREDENBURG – EEN PALEIS VOOR DE MUZIEK

Doel van het onderzoek

De Rekenkamer Utrecht heeft onderzoek gedaan naar het bouwtraject, de organisatieontwikkeling en de exploitatie van het Muziekpaleis, en zich daarbij vooral gericht op de actuele risico's voor de gemeente. Met risico's doelen wij op de kans dat de doelen vanuit het cultuurbeleid en de financiële resultaatverwachtingen van de gemeente niet uitkomen. De hoofdvraag van het onderzoek was: Wat zijn de beleidsmatige en financiële risico's van het Muziekpaleis voor de gemeente Utrecht en in hoeverre beheerst de gemeente deze risico's?

De rekenkamer heeft een bijdrage willen leveren aan het creëren van helderheid over dit complexe dossier en aanbevelingen gedaan voor de toekomst. Hiermee willen we de raad ondersteunen bij te nemen besluiten, onder andere over structurele dekking van het exploitatietekort en de bouwkosten. Bovendien wil de rekenkamer de in het najaar 2015 gestarte evaluatie van TivoliVredenburg door het Onderzoeks- en Adviesteam TivoliVredenburg onder voorzitterschap van Carolien Gehrels (verder aangeduid als OAT) voeden met informatie.

Algemene conclusie en aanbevelingen

De exploitatie van TivoliVredenburg kent forse incidentele en structurele tegenvallers die deels veroorzaakt zijn door problemen met het gebouw en deels door de hoge (huisvestings-)kosten. Bij gelijkblijvende programmering, activiteiten en subsidie is

volgens de rekenkamer geen sluitende exploitatie mogelijk. Voor de gemeente is in meerjarig perspectief sprake van aanzienlijke financiële risico's.

In het rapport doet de rekenkamer de volgende aanbevelingen:

1	Verzoek TivoliVredenburg een plan te maken om de benutting van het Muziekpaleis sterk te verbeteren. Verzoek TivoliVredenburg tevens alternatieve scenario's op te stellen om in meerjarig perspectief tot een structureel sluitende exploitatie te komen, uitgaande van de subsidiebedragen voor TivoliVredenburg die voor de komende jaren zijn geraamd. Vraag ook een analyse van kansen en risico's verbonden aan die scenario's.
2	Laat als gemeente(raad) een second opinion uitvoeren op dit plan en over deze scenario's door een terzake deskundig extern bureau.
3	Beoordeel als gemeente(raad) deze scenario's op hun cultuurpolitieke en financiële aspecten. Weeg cultuurpolitieke doelstellingen en financiële randvoorwaarden in samenhang af en besluit op basis daarvan over de gewenste omvang van de subsidie voor TivoliVredenburg voor de Cultuurnotaperiode 2017-2020.
4	Stem na uitvoering van deze aanbevelingen de onderlinge verhoudingen tussen de gemeente en TivoliVredenburg in het kader van de subsidierelatie beter af op het gekozen bestuursmodel van TivoliVredenburg. Zorg daarbij dan voor een rolinvulling die past bij de code cultural governance.

Publicatie en raadsbehandeling

De publicatie en de behandeling van het rapport *Een paleis voor de muziek* en het raadsvoorstel van de rekenkamer verliep als volgt (zie tabel 2).

Tabel 2 Publicatie rekenkamerrapport en behandeling gemeenteraad Utrecht

Mijlpaal	Datum
Publicatie	3 november 2015
Raadsinformatieavond: toelichting door de rekenkamer	10 november 2015
Behandeling in de raadscommissie Mens en Samenleving	9 februari 2016 (uitstel 28 januari)
Behandeling in de gemeenteraad.	17 maart 2016 (onder voorbehoud)

Dit rapport heeft veel aandacht in de media gekregen, zowel landelijk, regionaal als lokaal. Dit wijst er op dat de ontwikkeling van een vernieuwend en ambitieus project als TivoliVredenburg op de voet wordt gevolgd.

In samenspraak met de griffie was na de presentatie van het rapport op de raadsinformatieavond een behandeling in de raadscommissie Mens en Samenleving van 19 november gepland, gevolgd door een agendering voor de raadsvergadering van 26 november. Vanwege het aftreden van de verantwoordelijk wethouder Margriet

Jongerius op 9 november is de agendering uitgesteld. Na het aantreden van wethouder Kees Diepeveen eind 2015 is het rapport geagendeerd voor de commissie Mens en Samenleving van 28 januari 2016. Vanwege gebrek aan besprekingsmoment heeft de behandeling daadwerkelijk plaatsgevonden op 9 februari. Behandeling van en besluitvorming over het rapport is voorzien voor de raadsvergadering van 17 maart.

Aandachtspunten voor de toekomst

Voor de cultuurplanperiode 2017-2020 dient TivoliVredenburg een meerjarige subsidieaanvraag in. Het OAT beoordeelt de subsidieaanvraag 2017-2020 op artistieke, organisatorische en financiële aspecten en zal adviseren over de haalbaarheid van de plannen voor 2017-2020 in relatie tot de beschikbare middelen. Onderdeel van de evaluatie is ook een terugblik op de exploitatie van TivoliVredenburg vanaf de opening op 21 juni 2014 en de vraag in hoeverre de organisatie is toegerust om de ingediende activiteitenplannen te realiseren. De evaluatie moet leiden tot een reëel beeld van de mogelijkheden voor een gezonde exploitatie en de benodigde subsidie die daarbij past. De evaluatie en in te zetten verbeteringen moeten ook leiden tot een meer reguliere verhouding tussen de gemeente Utrecht en de cultureel ondernemer TivoliVredenburg. Op 22 december 2015 heeft de rekenkamer over haar onderzoek en rapport gesproken met het OAT.

2.3 ADVIES REKENKAMER OVER ‘CONTROLEGAT’

De Nederlandse Vereniging van Rekenkamers en Rekenkamercommissies (NVRK) en G4-rekenkamers constateerden dat gemeenten (in toenemende mate) kerntaken laten uitvoeren door op afstand geplaatste en/of externe (markt)partijen. De relaties die de gemeente aangaat in het sociale domein, zoals met zorginstellingen, zijn hiervan een voorbeeld. De onderzoeksbevoegdheden van de rekenkamer zijn bij deze partijen onvoldoende geborgd. Hierdoor kan de eigen oordeelsvorming van de rekenkamer over de beleidsprestaties en de ondersteuning door de rekenkamer van de controlerende taak van de gemeenteraad worden belemmerd. Dit fenomeen wordt het ‘controlelegat’ genoemd.

De NVRK stuurde over dit probleem een brief aan de gemeenteraden¹. Deze brief is, met een oplegnotitie van de Rekenkamer Utrecht, besproken in vergaderingen van de subcommissie Controle en Financiën (3 maart 2014; 2 juni 2014; 6 oktober 2014). De rekenkamer stelt in de oplegnotitie oplossingen voor om de onderzoeksbevoegdheden van de rekenkamer in lijn te brengen met de veranderde uitvoeringspraktijk van gemeentelijke kerntaken. Die oplossingen waren gericht op 1) subsidieontvangers, 2) opdrachtnemers bij leveringen en/of diensten en 3) verbonden partijen.

Het college van B&W adviseerde positief over de punten 1 en 3, maar negatief over punt 2 waarin de rekenkamer een bepaling voorstelde in de Algemene Voorwaarden van de gemeente Utrecht. Het college beargumenteerde dat de voorgestelde bepaling niet juridisch afdwingbaar is. De subcommissie Controle en Financiën vond de

¹ NVRK. Brief aan de gemeenteraden (d.d. 8 november 2013).

signaalwerking en het appèl op opdrachtnemers om in voorkomende gevallen mee te werken aan rekenkameronderzoek echter van dusdanig belang, dat zij instemde met het advies van de rekenkamer.

De Rekenkamer Utrecht stelde vervolgens een raadsvoorstel op ter agendering in de commissie Mens & Samenleving van dinsdag 17 februari 2015. Het argument van het college kreeg daarin een plek door de medewerking aan rekenkameronderzoek bij een inkooprelatie wel op te nemen in de algemene voorwaarden, maar op vrijwillige basis te laten plaatsvinden. Toen is opnieuw gediscussieerd over de juridische houdbaarheid van het expliciteren van de onderzoeksbevoegdheden van de rekenkamer in de ‘Algemene Voorwaarden van de gemeente Utrecht voor overeenkomsten voor leveringen en/of diensten’. Mede naar aanleiding van de discussie in de commissievergadering Mens & Samenleving op 17 februari 2015 heeft de Rekenkamer Utrecht – samen met de andere rekenkamers van de G4 - besloten juridisch advies in te winnen. Op grond van het ingewonnen juridisch advies is de rekenkamer in haar mening gesterkt dat in de algemene inkoopvoorwaarden van de gemeente bepalingen kunnen worden opgenomen, waarmee de onderzoeksbevoegdheden van de rekenkamer expliciet worden geregeld.

In de vergadering van de commissie Mens & Samenleving van 6 oktober 2015 is het raadsvoorstel opnieuw besproken. Het college ziet in het ingewonnen juridisch advies juist een bevestiging van haar standpunt. Echter, gelet op het belang van een duidelijk signaal waarmee het belang van transparant en toetsbaar zijn van publieke uitgaven nog eens wordt onderstreept, zal het College de leveringsvoorwaarden overeenkomstig het voorstel van de rekenkamer aanpassen. In meerderheid heeft de commissie het raadsvoorstel, behoudens een kleine aanpassing van de beslispunten, overgenomen en als A-stuk doorgeleid naar de raad. De raad heeft het voorstel in haar vergadering van 29 oktober 2015 vastgesteld.

2.5 OVERIGE ACTIVITEITEN IN 2015

Bijdrage aan RIA over Klachtenrapportage 2014

Vanuit de raad hebben de fracties van D66 en SP het onderwerp klachtenafhandeling geagendeerd voor de RIA van 19 mei 2015. In vervolg op het rekenkameronderzoek ‘Lessen van ongenoegen – Een onderzoek naar klachtbehandeling door de gemeente Utrecht’ (juli 2014) is de rekenkamer gevraagd bij deze RIA te reageren op de Klachtenrapportage 2014, de aangebrachte verbeteringen in de omgang met klachten en de ervaringen van de klachtcoördinatoren en de centrale klachtencoördinator. De Rapportage Klachten 2014 bevat een helder overzicht van klachten per organisatieonderdeel, in de jaren 2012-2014, ingedeeld naar aard (zeven categorieën). De rapportage geeft de raad snel overzicht van de ontwikkelingen in klachten op hoofdlijnen. Met concrete voorbeelden van klachten en lessen die zijn getrokken geeft het college een inkijkje in hoe de onderdelen omgaan met het leren van klachten.

Echter, de trends in klachten zijn nog onvoldoende geduid en van toelichting voorzien. Voor een betere duiding van trends is registratie van oorzaken van de klachten noodzakelijk.

NVRR

De Rekenkamer Utrecht is lid van de Nederlandse Vereniging voor Rekenkamers en Rekenkamercommissies (NVRR). De rekenkamer participeert in de netwerken van de NVRR om kennis en ervaring uit te wisselen. Jaarlijks organiseert de NVRR een congres voor lokale rekenkamers, waaraan wij vaak een bijdrage leveren. In 2015 leverden wij een bijdrage over het gebruik van 'social media' in onderzoek.

Lokale rekenkamers

De rekenkamer werkt regelmatig samen met de rekenkamers van de andere grote steden. Een voorbeeld in 2014/2015 was het adviestraject over het 'controlelegat'. Ook is er in G4 rekenkamerverband een gezamenlijke inzet op kwaliteitstoetsing -en verbetering.² Op 9 maart 2015 hebben de G4 rekenkamers een gezamenlijke workshop verzorgd op het congres Jeugd in Onderzoek. In het najaar van 2015 en op de jaarlijkse onderzoekersdag G4 (10 december 2015) is een aanzet gegeven tot samenwerking bij een onderzoek op het terrein van de Participatiewet.

Algemene rekenkamer

Er is regelmatig afstemming (ook in G4 rekenkamer verband) met de Algemene Rekenkamer en dan met name als de AR effecten van rijksmaatregelen op het lokale beleid onderzoekt. Dat is actueel vanwege de drie decentralisaties op het sociaal domein, waarnaar de AR onderzoek doet en dat graag ook in samenwerking met de Rekenkamer Utrecht voor de casusgemeente Utrecht zou willen doen (zie ook hoofdstuk 3).

² Het kader hiervoor is het Kwaliteitshandvest van de rekenkamers van Amsterdam, Den Haag, Rotterdam en Utrecht en de Randstedelijke Rekenkamer (van de provincies Flevoland, Noord-Holland, Zuid-Holland en Utrecht). *Kwaliteitshandvest*. Den Haag, 20 juni 2012.

3 VOORUITBLIK OP 2016

3.1 INLEIDING

De Rekenkamer heeft in 2015 het onderzoek Muziekpaleis afgerond. In het Jaarplan 2015 zijn reeds nieuwe onderwerpen benoemd, namelijk Wet Maatschappelijke Ondersteuning (Wmo) en Re-integratie en werkloosheid. Deze keuze vloeide voort uit een bijeenkomst met de gemeenteraad op 4 november 2014, waarin is gesproken over mogelijke onderzoeksonderwerpen.

Met de nadere uitwerking en afbakening van de nieuwe onderwerpen is in het laatste kwartaal van 2015 begonnen. Op 7 januari 2016 is in een bijeenkomst met de gemeenteraad overleg gevoerd over de onderzoeksonderwerpen, die voor 2016 met name het sociaal domein zullen betreffen. De uitkomsten daarvan zijn verwerkt in het jaarplan 2016.

Vóór de start van nieuw onderzoek stellen wij een onderzoeksplan op, dat wij toezenden aan de raad. Op dat moment kan de raad nog inbreng geven voor het onderzoek. De onderzoeksplannen van lopend onderzoek vindt u op onze website: www.utrecht.nl/rekenkamer.

De rekenkamer wil de gemeenteraad optimaal ondersteunen in haar controlerende en kaderstellende rol. Dit doen wij met diepgaand onderzoek. Maar wij zijn ook gespitst op andere vormen of producten waarmee wij de raad effectief kunnen ondersteunen. Bijvoorbeeld door in kort tijdsbestek onderzoek uit te voeren dat leidt tot een rapportage in briefvorm, of door in te haken op urgente actuele ontwikkelingen. In 2016 zullen wij de opties om de raad ook op andere manieren van dienst te kunnen zijn verder verkennen.

3.2 INFORMATIEVOORZIENING AAN RAAD OVER SOCIAAL DOMEIN

Met ingang van 2015 zijn de decentralisaties op het sociaal domein (jeugdhulp, Wmo, Participatiewet) een feit. Met het oog op sturing en verantwoording over de transitie en transformatie van het sociaal domein zijn monitoring en informatievoorziening van groot belang. Zowel stedelijk als landelijk is dit nog sterk in ontwikkeling. De rekenkamer wil in een beknopte analyse nagaan op welke wijze de informatievoorziening over de drie D's aan de raad inmiddels vorm heeft gekregen. Wij achten de vraag relevant in hoeverre de Utrechtse gemeenteraad beschikt over de benodigde informatie om inhoudelijk en financieel te kunnen monitoren en sturen op de beoogde effecten van het beleid van de decentralisaties in het sociaal domein.

De uitkomsten van de analyse worden vastgelegd in een beknopte rapportage (infographic en toelichting). Publicatie: voorjaar 2016.

3.3 ONDERZOEK WMO – HULP BIJ HET HUISHOUDEN

Op 1 januari 2015 is de nieuwe Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo 2015) van kracht geworden. Op grond van deze wet zijn gemeenten verantwoordelijk voor het ondersteunen van de zelfredzaamheid en participatie van mensen met een beperking, chronische, psychische of psychosociale problemen. Die ondersteuning moet erop gericht zijn dat mensen zo lang mogelijk in de eigen leefomgeving kunnen blijven wonen. Sinds de invoering van de Wmo 2007 valt onder de Wmo-taken van de gemeente ook de ‘Hulp bij het huishouden’.

Bij de invoering van de nieuwe Wmo 2015 heeft het Rijk bezuinigd op de rijksbijdrage die gemeenten krijgen voor huishoudelijke hulp: 32% in 2015 en 40% vanaf 2016. Om het verlies van werkgelegenheid in de thuiszorg tegen te gaan heeft het Rijk in 2015 en 2016 geld beschikbaar gesteld voor de Huishoudelijke Hulp Toelage. Hiermee kunnen klanten tegen een gereduceerd tarief hulp in- en/of bijkopen. Daarnaast konden en kunnen particulieren huishoudelijke hulp inkopen op de vrije markt. Deze vorm van hulp wordt niet uit de collectieve middelen betaald.

De gemeente Utrecht heeft, net als veel andere gemeenten, besloten om op de hulp bij het huishouden te bezuinigen en het beleid te herzien. In de Verordening Wmo 2015 en de Beleidsregels Wmo 2015 is beschreven welke uitgangspunten de gemeente gebruikt bij het beoordelen van aanvragen voor hulp bij het huishouden. Doel van het beleid blijft een “schoon en leefbaar huis”. De gemeente wil dit doel bereiken tegen lagere kosten, waardoor veel klanten nu minder hulp krijgen dan in 2014.

Met dit onderzoek wil de rekenkamer inzicht bieden in de manier waarop het nieuwe beleid voor hulp bij het huishouden in de praktijk uitwerkt. Centraal daarbij staan het perspectief van de klant en de gemeentefinanciën. De centrale vraag luidt: Hoe werkt het nieuwe beleid voor hulp bij het huishouden in de praktijk uit voor klanten en voor de financiën van de gemeente? Daarbij zal de rekenkamer ook aandacht besteden aan de vraag of het beleid van de gemeente ertoe geleid heeft dat burgers die hulp bij het huishouden vragen nu meer zelf doen, meer hulp krijgen van mantelzorgers of vrijwilligers, of meer hulp zelf inkopen dan in 2014 (“eigen kracht”).

Looptijd van het onderzoek (exclusief ambtelijk en bestuurlijk wederhoor): februari 2016 – juni 2016. Publicatie: oktober/november 2016.

3.4 ONDERZOEK LANGER THUIS WONEN

Als ouderen, chronisch zieken en mensen met een handicap langer zelfstandig blijven wonen, heeft dat niet alleen gevolgen voor de inrichting van de zorg, maar ook voor de woningmarkt, de inrichting van de openbare ruimte, het openbaar vervoer, aanbod en bereikbaarheid van faciliteiten in de wijk, de wijze van vrijetijdsbesteding (eenzaamheid), etc. Dat zijn terreinen waar de gemeente meer of minder invloed op kan hebben. Dit onderwerp heeft onder meer vanwege de raakvlakken met andere beleidsterreinen de belangstelling van een meerderheid van de raad.

Onderzoek van de rekenkamer zou zich kunnen richten op de volgende vragen:

- ◆ Wat zijn de prognoses voor onderscheiden doelgroepen in de stad en hoe zal de vraag naar relevante voorzieningen zich ontwikkelen?
- ◆ Wat zijn de gevolgen van langer thuis wonen voor de sectoren zorg (Wmo-zorg en reguliere gezondheidszorg), wonen en vrijetijdsbesteding? Welke wensen en behoeften zijn er ten aanzien van deze sectoren?
- ◆ Is het gemeentelijk beleid in de sectoren zorg (Wmo-zorg en reguliere gezondheidszorg), wonen en vrijetijdsbesteding voldoende afgestemd op het beleidsdoel dat men langer zelfstandig thuis blijft wonen en de demografische ontwikkelingen?

Dit onderzoek zal worden voorbereid naast en in samenhang met het onderzoek Hulp bij het huishouden. De feitelijke start van het onderzoek is voorzien in het najaar na afronding van eerdergenoemd onderzoek.

3.5 ONDERZOEK PARTICIPATIEWET – RE-INTEGRATIE

De gemeente is met de Participatiewet per 1 januari 2015 verantwoordelijk voor de bijstand en re-integratie van een grotere populatie cliënten met een arbeidsbeperking. Er is geen instroom meer mogelijk in de Wet sociale werkvoorziening (Wsw). De Wet arbeidsongeschiktheidsvoorziening jonggehandicapten (Wajong) is er alleen nog voor volledig en duurzaam arbeidsongeschikten. Gemeenten, werkgevers en rijk hebben een banenplan opgesteld voor het realiseren van extra, reguliere banen voor mensen met een arbeidsbeperking ('garantiebanen'). Er zijn prestatieafspraken over het aantal te realiseren banen. De gemeente heeft verschillende re-integratie instrumenten die zij kan inzetten, maar het budget is beperkt. De gemeente geeft aan niet iedereen te kunnen helpen. De rekenkamer is benieuwd naar de uitvoering van het beleid in de praktijk en de criteria en keuzes die de gemeente daarbij hanteert.

Onderzoek van de rekenkamer zou zich kunnen richten op de vraag in hoeverre de gemeente Utrecht er in slaagt personen met een arbeidsbeperking toe te leiden naar arbeid of maatschappelijke participatie. Heeft de gemeente bijvoorbeeld voldoende kennis van de omvang en aard van deze doelgroep(en) en hoe ziet de dienstverlening aan deze klanten er uit. Het rekenkameronderzoek kan vernieuwend worden ingericht door cliënten een aantal maanden te volgen om kennis te nemen van hun ervaringen. De gegevensverzameling is dan meer dan een momentopname waardoor er inzicht ontstaat in de effectiviteit van het beleid op de langere termijn.

Dit onderzoek wordt voorbereid in een samenwerkingsverband van de G4-rekenkamers. Dit biedt mogelijkheden voor onderlinge vergelijking en benchmarking. De invulling, planning en uitvoering van dit onderzoek dient nog nader bepaald te worden.

3.6 ALGEMENE REKENKAMER: ONDERZOEK DECENTRALISATIES, CASUS UTRECHT

De Algemene Rekenkamer (AR) heeft de intentie om in samenwerking met lokale rekenkamers meerjarig onderzoek te doen naar de gevolgen van de decentralisaties in het sociaal domein bij gemeenten. Met dit onderzoek beoogt de AR een integraal beeld (landelijk én lokaal) te krijgen van de effecten van het beleid voor de burger. In hoeverre wordt het beleid door de burgers geaccepteerd? Het is de bedoeling met het onderzoek lessen, knelpunten en succesfactoren met betrekking tot de inrichting en werking (uitvoeringspraktijk) van het sociaal domein naar boven te halen. De AR wil samen met lokale rekenkamers kijken naar zowel de integrale aanpak als naar de domeinen jeugd, Wmo en participatie.

Dit gezamenlijke onderzoek loopt inmiddels in de gemeenten Beuningen, Heerlen en Zoetermeer en start binnenkort in Hengelo, Capelle en Zeewolde. Per gemeente is samen met de lokale rekenkamer een plan van aanpak opgesteld, waarbij ruimte is voor maatwerk. Dat wil zeggen ruimte geven aan de behoeften van de lokale rekenkamer en/of gemeenteraad om een zo groot mogelijke toegevoegde waarde van dit onderzoek voor de eigen gemeente te bereiken. De AR wil graag ook Utrecht als casusgemeente in haar onderzoek betrekken en heeft daartoe de Rekenkamer Utrecht verzocht om samenwerking. Met inachtneming van ieders onderzoeksbevoegdheden staan wij hier welwillend tegenover.

De invulling, planning en uitvoering van dit onderzoek voor wat betreft de casus Utrecht dient nog nader bepaald te worden.

4 FINANCIËN REKENKAMER UTRECHT

Financieel overzicht (in €)	Begroting 2015	Realisatie 2015	Begroting 2016
Personeelskosten stafbureau	310.000	290.000	319.000
Honorering leden	41.000	39.000	41.000
Bureaunkosten	18.000	8.000	15.000
Uitbesteed werk	6.000	1.000	46.000
TOTAAL	375.000	338.000	421.000

TOELICHTING

De realisatie in 2015 laat een onderschrijding met € 37.000 ten opzichte van de begroting zien.

- ◆ De post Personeelskosten stafbureau is lager uitgevallen vanwege een vacature die niet direct opgevuld kon worden. Momenteel is de formatie weer geheel bezet en in de begroting 2016 is de raming aangepast aan de toegestane formatie.
- ◆ De post Bureaunkosten is onderschreden. Het budget voor vorming en opleiding is onderbenut (reservering van 2% personeelskosten). Andere kostensoorten zijn: ontwerp en drukkosten, vergaderkosten, lidmaatschap NVRP; reiskosten; kantoorbenodigdheden; afscheid van twee medewerkers; personeelsadvertenties.
- ◆ Wij hebben in 2015 geen werk uitbesteed. Wel is meebetaald aan juridische advisering in het verband van G4-rekenkamers inzake het 'controlelegat en onderzoeksbevoegdheden'.

De begroting van de rekenkamer is in 2016 met incidenteel € 40.000 verhoogd. Deze verhoging is de voorlopige uitkomst van een besluit van het presidium d.d. 2 november 2015 over een verzoek van de rekenkamer tot structurele budgetuitbreiding. Een belangrijke aanleiding voor dit verzoek zijn de decentralisaties op het sociaal domein. De gemeente heeft met deze decentralisaties extra taken gekregen. Voor de gemeenteraad betekent de uitbreiding van taken en bevoegdheden een aanzienlijke verzwaring van haar kaderstellende en controlerende rol. Ook het controleterrein van de lokale rekenkamer is groter geworden. Het presidium zal het verzoek van de Rekenkamer tot structurele uitbreiding van haar budget beschouwen in samenhang met het totale budget van Raadsorganen (waarvan de rekenkamer deel uit maakt). Naar verwachting zal de Raad hierover bij de Voorjaarsnota 2017 een besluit nemen.

Gemeentebreed is een indexering van 1,5 procent toegepast.

BIJLAGE 1 PUBLICATIES REKENKAMER UTRECHT 2011-2015

PUBLICATIES 2015

- ◆ *Een paleis voor de muziek. Een onderzoek naar de bouw en exploitatie van Muziekpaleis TivoliVredenburg* (3 november 2015).
- ◆ Mario van den Berg & Sylvia van Leeuwen, *Nog geen garantie voor goede zorg. In: Jeugd en Co, jaargang 9, nr.1, p. 32-33, januari/februari 2015.*

PUBLICATIES 2014

- ◆ Judith de Jonge & Floris Roijackers, *Buurtteams en huisartsen. In: TPC, jaargang 12, nr.6, p. 34-38, december 2014.*
- ◆ *Jeugdhulp in Ontwikkeling. Een onderzoek naar de decentralisatie van de jeugdzorg in Utrecht* (23 september 2014).
- ◆ Brief G4-rekenkamers aan de Tweede Kamer der Staten-Generaal (23 september 2014). *Onderzoek G4-rekenkamers naar de voorbereiding invoering decentralisatie jeugdzorg.*
- ◆ Brief G4-rekenkamers aan de G4-gemeenteraden (23 september 2014). *Onderzoek G4-rekenkamers naar de voorbereiding invoering decentralisatie jeugdzorg.*
- ◆ *Lessen van ongenoegen. Een onderzoek naar klachtbehandeling door de gemeente Utrecht* (17 juli 2014).

PUBLICATIES 2013

- ◆ *Subsidieverstreking - wordt gevolgd. Vervolgonderzoek subsidies en leefbaarheidsbudget* (29 oktober 2013).
- ◆ *Wet Houdbare Overheidsfinancien. Rekenkamerbrief* (24 mei 2013).
- ◆ *Een lange adem. Een onderzoek naar de organisatievernieuwing van de gemeente Utrecht* (28 februari 2013).

PUBLICATIES 2012

- ◆ *Signalen uit de openbare ruimte. Een casusonderzoek naar het onderhoud van de openbare ruimte door de gemeente Utrecht* (13 juni 2012).
- ◆ *Kwaliteitshandvest Rekenkamers. Uitgave van Rekenkamer Metropool Amsterdam, Rekenkamer Den Haag, Randstedelijke Rekenkamer, Rekenkamer Rotterdam en Rekenkamer Utrecht* (20 juni 2012).

PUBLICATIES 2011

- ◆ *Geen vuiltje aan de lucht. Een onderzoek naar de aanpak luchtkwaliteit van de gemeente Utrecht* (21 juni 2011).
- ◆ Brief G4-rekenkamers aan de vaste kamercommissie Infrastructuur en Milieu van de Tweede Kamer der Staten-Generaal (21 juni 2011). *Onderzoek G4-rekenkamers naar luchtkwaliteitsbeleid.*
- ◆ *De Masterplannen meester. Een onderzoek naar het onderwijshuisvestingsbeleid van de gemeente Utrecht* (14 april 2011).
- ◆ Rekenkamerbrief *Gerrit Rietveld College* (14 april 2011).
- ◆ Bijdrage aan *Handreiking van de NVRR over re-integratieonderzoek door rekenkamers* (2011).

- ◆ *Over plussen en minnen...* Informatiebrochure / Reglement van orde voor de werkwijze van de Rekenkamer Utrecht. Herziene uitgave (februari 2011).

BIJLAGE 2 PERSONELE BEZETTING

Overzicht personele bezetting en mutaties in 2015.

LEDEN REKENKAMER UTRECHT

- ◆ Peter van den Berg (voorzitter)
- ◆ Hans van den Broek (lid)
- ◆ Gerard Bukkems (lid)

STAF REKENKAMER UTRECHT (3,6 fte)

- ◆ Mario van den Berg (senior onderzoeker)
- ◆ Maaïke van Elteren (senior onderzoeker)
Tot 3 juli 2015
- ◆ Sylvia van Leeuwen (senior onderzoeker)
Gedetacheerd tot 1 juli 2015; in dienst vanaf 1 september 2015
- ◆ Johan Snoei (onderzoeker)
In dienst vanaf 1 december 2015
- ◆ Gerth Molenaar (secretaris / hoofd staf)
Gedetacheerd vanaf 1 april 2015
- ◆ Floris Roijackers (secretaris / hoofd staf)
Tot 1 april 2015